

релігійно-філософській думці. Мусимо, напружено вслуховуючись у «рев і дзвін світового оркестру досягнути духа музики» (О. Блок) і сповідання творчісної силодії в її непрестанному прогресуванні.

Література

1. Бергсон А. Два источника морали и религии [пер. с фр.]. – М.: «Канон», 1994. – 384 с.
2. Гренц С., Олсон Р. Богослов'я та богослови ХХ ст. [пер. з англ.] . – Черкаси: Колоквіум, 2011. – 520 с.
3. Кюнг Г. Начало всех вещей: Естествознание и религия [пер. с нем.]. – М., Библийско-богословский институт св. ап. Андрея, 2007. – 250 с. – С. 409.
4. Теїстичний еволюціонізм. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Теистический_эволюционизм (дата звернення 30.11.2014 р.).
5. Тейяр де Шарден. Феномен человека [пер. с франц.]. – изд. для зарубежных стран изд-ва «Наука». – М., 1987. – 240 С. – С.61.
6. Тойнбі А. Дослідження історії [пер. з англ.]. – У 2 томах. – Т. 2. – К.: Основи, 1995. – С. 318.
7. Халецький О. В., Халецька О. О. Дієрозвій історіологічно-духовний або ж релігійно-філософській динамістичний еволюціонізм // Науковий вісник ЛНУВМ та БТ ім. С. З. Гжицького. – Т. 16. – № 3 (60). – Ч.5. – С. 322.
8. Халецький О. В., Халецька О. О. Науково-філософська парадигма сучасного універсального та історичного еволюціонізму у глобалізаційну добу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://filos.lnn.ua/navka_i_cinnosti_ludskogo_butya.pdf.
9. Халецький О. В., Халецька О. О. Смерть «смерті Бога»: секуляризм чи теомія? // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. – Книга II, – Львів: Логос, 2015. С.197-207.
10. Хаутепен А. Бог: открытый вопрос. Богословские перспективы современной культуры [пер. с нидерланд.]. – Серия «Современное богословие». – М.: Библийско-богословский институт св. апостола Андрея, 2008. – 517 с. – С.31-38.

Стаття надійшла до редакції 5.10.2015

УДК 796.332

Якимішин І. Д., старший викладач, **Стахів М. М.**, старший викладач,
Бабич А. М., старший викладач, **Голубева О. Т.**, старший викладач ©

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. З. Гжицького, м. Львів, Україна*

ГРА БЕЗ М'ЯЧА – ВАЖЛИВИЙ ПОКАЗНИК ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ФУТБОЛІСТА

Майстерність гравця визначається рівнем володіння прийомами техніки і діями, спрямованими на оволодіння м'ячем. Висококваліфіковані футболісти все активніше переходять від демонстрування різноманітних прийомів техніки гри до гри без м'яча, що є основою колективного розуміння гри, показником ігрового і тактичного рівня команди.

У гри дії футболіста без м'яча складаються:

- з вибору позиції;
- особливостей знаходження гравця по відношенню до суперника, партнерів по команді, м'яча в кожній конкретній ігровій ситуації;
- дії гравця після втрати м'яча його командою, тобто прикривання зони, гравця з м'ячем і без м'яча в захисті.

Рухи футболіста без м'яча і вибір місця – це дві зовсім різні, але взаємозалежні ігрові дії. Рух без м'яча оцінюється за показниками подоланої гравцем відстані без м'яча та інших дій. Вибір місця – це якісна сторона ігрового мислення футболіста, тобто його здібності створювати, швидко оцінювати і вміло знаходити оптимальне рішення з врахуванням тактичної задачі команди. Це означає, що вміння рухатися є більш важливою якістю, ніж надійне володіння м'ячем.

Ключові слова: *гравець, прийоми техніки гри, суперник, футболіст, ігрова ситуація, команда, тактичні задачі, матч, вибір місця, результат, рухова діяльність, фактори, тренувальний процес.*

УДК 796.332

Якимшин І. Д., старший преподаватель, **Стахов М. М.**, старший преподаватель
Бабич А. М., старший преподаватель, **Голубева Е. Т.**, старший преподаватель
*Львовский национальный университет ветеринарной медицины
и биотехнологий имени С. З. Гжицького, г. Львов, Украина*

ИГРА БЕЗ МЯЧА - ВАЖНЫЙ ПОКАЗАТЕЛЬ ТАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ ФУТБОЛИСТА

Мастерство игрока определяется уровнем владения приемами техники и действиями, направленными на овладение мячом. Высококвалифицированные футболисты все активнее переходят от демонстрирования различных приемов техники игры к игре без мяча, что является основой коллективного понимания игры, показателем игрового и тактического уровня команды.

В игре действия футболиста без мяча состоят:

- из выбора позиции;*
- особенностей нахождения игрока по отношению к сопернику, партнеров по команде, мяч в каждой конкретной игровой ситуации;*
- действий игрока после потери мяча его командой, то есть прикрытие зоны, игрока с мячом и без мяча в защите.*

Движения футболиста без мяча и выбор места - это два совершенно разные, но взаимосвязанные игровые действия. Движение без мяча оценивается по показателям преодоленного игроком расстояния без мяча и других действий. Выбор места - это качественная сторона игрового мышления футболиста, то есть его способность создавать, быстро оценивать и умело находить оптимальное решение с учетом тактической задачи команды. Это означает, что умение двигаться является более важным качеством, чем надежное владение мячом.

Ключевые слова: *игрок, приемы техники игры, соперник, футболист, игровая ситуация, команда, тактические задачи, матч, выбор места, результат, двигательная активность, факторы, тренировочный процесс.*

UDC 796.332

Ihor Yakymyshyn, senior lecturer, **Myhail Stahiv**, senior lecturer,
Andriy Babych, senior lecturer, **Olena Golubeva**, senior lecturer
*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S. Z. Gzhytskyj*

GAME WITHOUT THE BALL – AN IMPORTANT INDICATOR TACTICAL READINESS FOOTBALLER

The skill of a player is determined by the level of language engineering techniques and actions aimed at mastering the ball. Highly skilled players are increasingly moving from various methods of technology game to game without the ball is the basis of collective

understanding of the game, an indicator of the game and tactical level command. In the action game player without the ball consist of:

- the chois position;
- player features a finding against the opponent, team-mates, the ball in each game situation;

- action games after losing the ball to his team, that is, shielding zone, the player with the ball and without the ball in defense

Movements player without the ball and choice - two completely different but interdependent game actions. Movement without the ball is measured by indicators overcome distances player without the ball and other activities. Choosing a place - a quality side playing football thinking, that is, his ability to create, evaluate quickly and skillfully to find the optimal solution with regard to tactical task team. This means that the ability to move is more important quality than secure possession.

Key words: *player, methods of playing techniques, rival, football, game situation, team, tactical tasks, match, choice of location, result, motor activity, factors training process.*

Вступ. Рух гравця без м'яча, особливо після його втрати, здійснюється переважно за рахунок сили волі. Саме тому гравець зобов'язаний з таким же бажанням переслідувати суперника після втрати м'яча, як і забивати у ворота суперника.

Вибір місця – це ігрова діяльність, що визначається рівнем творчого мислення футболіста. Творчість оцінюється з позицій оборони і атаки, де вирішальним фактором є швидкість і характер поведінки гравця, тобто ефективність рішення ним тактичних ситуацій. Ступінь ефективності цієї діяльності може оцінюватися кількісними показниками торкань до м'яча гравцем в одному матчі. Адже навіть найкраще підготовлений футболіст здатний працювати на найвищому рівні анаеробних можливостей не принесе команді користі, якщо нездатний правильно обирати місце на полі.

На рухову активність гравця, здібність якісного вибору місця впливає стабільний психологічний стан гравця. Гравець відмінно підготовлений фізично і недостатньо психічно не може досягти результату на який він здатний. Такий гравець допускає тактичні помилки в захисті, особливо в ситуаціях, де вирішальне значення має здібність правильно обирати місце і передбачити розвиток ситуацій. В атакуючі дії такий футболіст також включається з великими проблемами, не знаходить місця перед воротами суперника в умовах великої скупченості гравців. Саме тут і перевіряється вміння правильного вибору місця, оскільки вирішальним фактором є швидкість реагування в тісній взаємозалежності з технічною і тактичною швидкістю. Адже необхідно враховувати, що якість дій в обороні покращується безперервно у всіх команд.

Кожен футболіст володіє своїм специфічним розумінням гри, а раціональний спосіб вибору місця і є тією специфічною здібністю з врахуванням вроджених схильностей, які надзвичайно важко перетворювати. Пересування без м'яча не можна відділяти від вибору місця. Ці дві дії не слід поділяти навіть в методиці тренування футболістів.

Чисельні спостереження, проведені в процесі тренувань висококваліфікованих футболістів, показують, що цій діяльності поки що приділяється недостатньо уваги. Забувається головне – тактична сторона діяльності гравців, що особливо важливо для вдосконалення психічних процесів гри без м'яча, які охоплюють сприйняття футболістом ігрових ситуацій, їх оцінку та його

кваліфікацію, тобто саме ті моменти, в яких гравець навчається вирішувати конкретні ігрові ситуації.

Відомості про закони гри, характер діяльності, навантаження футболістів, тренери і фахівці одержують за допомогою спостережень і аналізу ігор.

Доведено, що рухова діяльність і активність гравців під час гри надзвичайно різноманітна.

Так, наприклад, за один матч футболісти різного ігрового амплуа пробігають наступну кількість метрів:

- захисник – 4,900 – 6,300 м;
- гравець середини поля – 7,200 – 9,300 м;
- нападаючий – 5,100 – 7,500 м.

Із них з максимальною та субмаксимальною інтенсивністю від 1100 до 1900 м, а кількість відрізків, які пробігає футболіст складає 80-115. Крім того, нападаючий в одному матчі одержує м'яч до 83 разів і зберігає його під своїм контролем 127 – 154 сек, гравець середини поля зустрічається з м'ячем до 128 разів і перебуває в контакті з ним до 223 сек. Захисник відповідно 48- 63 рази та 57–75 сек. Тим не менш і у нас в Україні і за рубежом фахівці мають надзвичайно мало відомостей про особливості пересувань гравців без м'яча.

Недоліки в пересуваннях без м'яча у футболістів проявляються в обмеженій руховості, недостатній ігровій спритності, яка характеризується статичною грою та нерішучістю дій.

На ефективність дій футболіста без м'яча впливають наступні фактори:

- досвід і тактична зрілість гравця;
- володіння основними принципами правильного вибору позиції;
- рівень фізичної підготовленості;
- психічний стан гравця та інші.

Однак, наведені якості залежать і від спеціальних теоретичних знань тактики гри, серед яких найбільш важливими є:

- пересування гравця в трикутнику;
- пересування від м'яча і до м'яча;
- розташування гравців по ширині і глибині поля.

Пересування в трикутнику є основою колективного взаєморозуміння і осмислення, що свідчить про єдність дій, передач м'яча по ширині і глибині поля і можуть змінюватися по величині і формі, що залежить від способу ведення гри командою. Якщо гравці команди розташовані на полі так, що їх можна з'єднати між собою лініями, які утворюють ланцюг трикутників, то це дає можливість не тільки проводити атаки, але і успішно захищатися.

Безперервне і швидке переміщення м'яча повинно забезпечуватися відповідним рухом гравців в ланцюгу різних за формою трикутників з врахуванням ситуацій, що створюються під час гри. Доцільні рухи і правильне використання простору і дій на ньому у команди, яка володіє м'ячем, підсилюється впевненістю.

Щоб звільнитися з-під опіки суперника гравець рухається до м'яча і від м'яча. Однак такі дії залежать від орієнтування гравця в просторі, від інтенсивності виконання дій та скоординованості їх з діями партнерів по команді.

Наведені фактори дозволяють передбачити, що закритий гравець може звільнитися з-під опіки суперника наступним чином:

- виходити з різних напрямків і під різними кутами в напрямку до партнера, який володіє м'ячем;
- в напрямку від партнера, який володіє м'ячем, з метою звільнитися з-під опіки суперника самому, або звільнити простір для партнера;
- змінюючи напрямки пересувань до м'яча, а потім від м'яча.

Рух, спрямований на звільнення гравця з-під опіки суперника, є особливо доцільним, якщо виконується своєчасно і скоординовано з діями партнерів по команді. Такі пересування обмежують дії захисників, примушують їх допускати помилки. Звільнення гравців з-під опіки суперника, які здійснюються тільки в одному напрямку, тобто тільки до м'яча, або тільки від м'яча буде недоцільним з тактичних міркувань. У першому випадку гравці будуть створювати кучність на обмеженій ділянці поля, а в другому навпаки ігровий простір надмірно збільшується і вибір спрямування передачі партнеру буде обмеженим. Звільнення гравця з-під опіки суперника без застосування фінтів і зміни напрямків рухів є мало ефективним.

Результати аналізу особливостей гри без м'яча дали нам можливість запропонувати декілька порад для тренувального процесу футболістів:

1. Для покращення якості гри без м'яча в тренувальний процес доцільно включати засоби, які сприяють зміцненню навика безперервного руху, тобто ігрові вправи, в яких після кожної передачі наступає обов'язкове пересування гравця на нове місце (звільнення себе з-під опіки суперника).

2. Ігри з рівночисельними складами гравців (3 х 3, 4 х 4, 5 х 5 та інші)

Придільвши особливу увагу пересуванню гравців в трикутнику та скоординованими рухами від м'яча і до м'яча у взаємодії з більшістю партнерів по команді.

3. В тренувальний процес включати фрагменти гри (з переходом від оборони в атаку, атаки по лівій, правій стороні, по центру поля) з підключенням до атаки гравців різних ліній, повторним рішенням ігрових ситуацій та інші).

Таким чином відбувається взаємодія між гравцями в окремих комбінаціях з завданням виходу на вільні простори (зони): на основі цих рішень розвивати у гравців творчі здібності під час рішень ігрових ситуацій.

Вплив зміни правил на розвиток тактики гри

Історичні факти, що на ранній стадії розвитку футболу (до 1823 року), гравцям дозволялось бігти з м'ячем в руках необмежений час. За гравцем, який володів м'ячем, бігли юрбою всі інші учасники гри, намагаючись просунути до воріт супеника. Зрозуміло, що важливим компонентом такої гри була фізична сила гравців, оскільки взаємодій між партнерами по команді не існувало.

Щоб подальший розвиток футболу спрямувати в організоване русло, – виникла необхідність розробки єдиних для всіх правил гри. Так, у 1862 році ректором Упінгемського університету (Англія) були розроблені і видані перші для загального користування правила гри. Вони містили вісім параграфів. Це, зокрема:

1. М'яч зараховувався, якщо перетнув лінію воріт. Нести м'яч в руках, заносити або закидувати його руками за лінію воріт заборонялось.

2. Після ловлі м'яча руками гравець повинен опустити його до ніг.

3. Дозволялось штовхати м'яч ногами вперед і назад.

4. Зупинити ногою м'яч, що летить по повітрю, заборонялось.

5. Після виходу за межі поля м'яч вводив у гру гравець, що сприяв перетину бічної лінії або лінії воріт.

6. Якщо м'яч потрапив у ворота, - його вводить у гру команда, лінію якої він перетнув.

7. Всі гравці повинні перебувати на відстані шести метрів від суперника, володіючого м'ячем.

8. Гравець перебував в положенні «поза грою», якщо знаходився ближче до воріт, ніж м'яч.

Подальші зміни та ут очнення, що вносились до окремих правил, суттєво вплинули на тактику гри.

Перші офіційні правила гри у футбол встановлювали розміри поля та кількісний склад команд. Вони були опубліковані у 1863 році.

Література

1. Соломонко В. В., Лисенчук Г. А., Соломонко О. В. Футбол. Посібник для спортсменів і тренерів аматорського футболу. Київ. Олімпійська література. 2005р. – 193с.

2. Соломонко В. В., Лисенчук Г. А., Соломонко О. В. Футбол.-К.:Олімпійська література, 1997. – 288 с.

3. Андреев С. А. Футзал. М.: ФиС, 1978. – 111с.

4. Андреев С. А. Играй в футзал. М.:Советский спорт, 1989. – 47с.

5. Андреев С. А. Футзал. В кн.: Играй в футзал. М.: Поматур, 1999. – с.133-134.

6. Волков Л. В. Теория и методика детского и юношеского спорта. Киев, Олимпийская литература; 2002, 294с.

7. Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України. Кабінет Міністрів України. Постанова від 15.01.1996 р., №80. Київ.

8. Захаров Е. Н., Карасев А. В., Сафонов А. А. Энциклопедия физической подготовки. М.: Лептос, 1994. – 368с.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2015

УДК 543.535.379

Мідяний С. В., кандидат хімічних наук, доцент,
Мицук О. М., кандидат хімічних наук, доцент ©

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій ім.С.З.Гжицького

ВИКОРИСТАННЯ ХЕМІЛЮМІНЕСЦЕНТНОЇ РЕАКЦІЇ НІТРАТУ 9-ЦІАНО-10-МЕТИЛАКРИДИНІО В ПРАКТИЦІ ХІМІЧНОГО АНАЛІЗУ

В роботі описані хемілюмінесцентні реакції нітрату 9-ціано-10-метиларидинію з пероксидом водню і нуклеофільними реагентами та розроблені методики визначення речовин, а також показана можливість використання цих методик для аналізу різних об'єктів.

Ключові слова: нітрат 9-ціано-10-метиларидинію, хемілюмінесценція, емітер, нуклеофільні реагенти, визначення, аналіз.

УДК 543.535.379

Медяный С. В., кандидат химических наук, доцент
Мыцук О. Н., кандидат химических наук, доцент

*Львовский национальный университет ветеринарной медицины
и биотехнологий им. С. З. Гжицького*